

Στην Εγκλείστρα του Αγίου Νεοφύτου

/ [Οδοιπορικά](#)

Το Διεθνές Πρακτορείο «Ορθοδοξία» στο πλαίσιο των αποστολών του σε όλον τον ορθόδοξο κόσμο, σε μοναστήρια, προσκυνήματα και αγιασμένους τόπους από τα μαρτύρια των Αγίων της Πίστεως μας, επισκέφθηκε, κατά το παρελθόν, την εγκλείστρα του Αγίου Νεοφύτου που βρίσκεται στη Μονή, όπου φυλάσσεται και το Άγιο Λείψανό του, οπότε και σας παρουσιάζουμε το ρεπορτάζ, το οποίο είναι ταγμένο στη σειρά του Πρακτορείου μας: «Μονές και ασκητικοί τόποι στην Κύπρο».

Ο Όσιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος που ασκήτευσε στην Κύπρο εορτάζει κατά την 24 Ιανουαρίου εκάστου έτους. Στις 28 Σεπτεμβρίου η Εκκλησία μας τιμά την ανακομιδή του ιερού του λειψάνου.

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

Ο μοναχός Νεόφυτος γεννήθηκε στὰ Λεύκαρα τῆς ἐπαρχίας Λάρνακας τὸ 1134 καὶ σὲ ἡλικία 18 ἐτῶν εἰσῆλθε ὡς δόκιμος στὴ Μονὴ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Κουτζουβένδη, κειμένης στὶς νότιες ὑπώρειες τοῦ Πενταδακτύλου, πάνω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα Λευκωσία. Ἀσκήτευσε στό κοινόβιο τοῦ Κουτζουβένδη ἀπὸ τὸ 1152 μέχρι τὸ 1158.

Ὅπως ἐξομολογεῖται ὁ ἴδιος στὴν Τυπικὴ Διαθήκη του, ἔργο τοῦ 1214, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς μοναχικῆς του ζωῆς, μέρα καὶ νύχτα, τόσο στὶς ἀγροτικὲς ἀσχολίες ὅσο καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὕπνου, τὸν παρενοχλοῦσε ὁ ἔρωτας γιὰ τὴν ἡσυχαστικὴ ζωὴ. Προσκυνητὴς στὰ Ἱεροσόλυμα γύρω στὸ τέλος τοῦ 1158, μετὰ ἀπὸ ἐξάμηνη περιοδεία στὰ μοναστήρια καὶ ἀσκητήρια τῆς Παλαιστίνης, μὴ βρίσκοντας ἐρημίτη νὰ μαθητεύσει στὸν τρόπο ζωῆς τῶν ἀναχωρητῶν μοναχῶν, ἔλαβε ἐπιβεβαίωση, σὲ ὄραμα θεϊκό, πὼς ἡ ἀγάπη τῆς ἡσυχίας ἦταν καὶ θέλημα τῆς

Ἄνωθεν Προνοίας, καὶ ὅτι ἄλλοῦ θὰ εὐδοκιμοῦσε, ἐκεῖ ὅπου καὶ ὁ Θεός θὰ κατέβαινε νὰ σφραγίσει ψωμί!

Ἐνισχυμένος ἀπὸ τὸ ὄραμα, γύρισε στὴν Κύπρο καὶ ἀναζήτησε χῶρο ἡσυχο γιὰ νὰ ἀσκητεύσει. Τελικὸς χῶρος κατάπαυσής του ἦταν τὸ σπήλαιο κοντὰ στὴν πηγὴ καὶ τὸ χεῖμαρρο, ἐννέα χιλιόμετρα βορειοδυτικὰ τῆς Πάφου. Ἀπὸ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1159 ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ καὶ διαμόρφωσε τὴν Ἐγκλείστρα του, ὅπως τοῦ ἄρεσε. Πρῶτα ἔκτισε ὅλο τὸ στόμιο τοῦ σπηλαίου ποὺ ἔβλεπε ἀνατολικά ἀφήνοντας εἴσοδο μόνο ἀπὸ τὰ νότια, χώρισε τὸ σπήλαιο μὲ ἓνα ἐσωτερικὸ τοῖχο, διαμόρφωσε τὸ κελλίον του στὸ βάθος ὅπως τὸ βλέπουμε καὶ σήμερα ἀκόμη καὶ πρὸς τὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου ἔστησε ἁγία τράπεζα ἀπὸ μαρμάρινη πλάκα.

Ἐνδεκα χρόνια ἔζησε μόνος, ὅπως ποθοῦσε. Ἡ ἐπιμονὴ ὅμως τοῦ ἐπιχώριου ἐπισκόπου Πάφου νὰ γίνεῖ ἱερεὺς καὶ νὰ δεχθεῖ ἓνα μαθητὴ, ὁδήγησε ἀπὸ τὸ 1170 σὲ σταδιακὴ μετεξέλιξη τοῦ ἡσυχαστικοῦ ἀσκητηρίου σὲ σκῆτη ὀλιγάριθμων μοναχῶν καὶ τελικὰ σὲ κοινοβιακὴ μονὴ ἐμπνεόμενη ἀπὸ τὸ ἡσυχαστικὸ ἰδεῶδες. Ἐγράψε ἓναν πρῶτο Κανονισμό Λειτουργίας τῆς μονῆς γύρω στὸ 1187.

Γιὰ περισσότερο ἀπὸ ἐξήντα χρόνια, μελετοῦσε ἀκατάπαυστα τὰ βιβλία ποὺ δανειζόνταν ἀπὸ τὶς γειτονικὲς ἐπισκοπὲς Πάφου καὶ Ἀρσινόης (σημερινὴ Πόλις-

Χρυσοχούς). Ασχολήθηκε με τὴν συγγραφὴ πνευματικῶν ἔργων, ἀλλὰ μὴ ἔχοντας λάβει ἐγκύκλια μόρφωση, παρά μόνο τὰ πρῶτα γράμματα στὸ κοινόβιο τοῦ Κουτζουβένδη, στήν προσπάθειά του νὰ συντάξει κείμενα στήν ὑψηλὴ ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς, κατέστη ταυτόχρονα καὶ ὁ πρῶτος καταγραφέας τῆς δημώδους ἑλληνικῆς, τοῦ κυπριακοῦ ιδιώματος. Ἀνέπτυξε μιὰ ἔντονη συγγραφικὴ δραστηριότητα, πού τὸν ἀνέδειξε στὸν μεγαλύτερο συγγραφέα τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου. Μεγάλο μέρος, ἐννέα ἀπὸ τὰ δεκαέξι βιβλία πού συνέγραψε, ἔχει ἀνακαλυφθεῖ σὲ βιβλιοθῆκες τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἀποτελέσει τὴ συλλογὴ μὲ τίτλο Συγγράμματα Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου πού ἐκδόθηκαν πρόσφατα μὲ φροντίδα τῆς μονῆς πού ἵδρυσε.

Ὁ Ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος μιμήθηκε τὰ λαυρεωτικὰ καὶ κοινοβιακὰ φροντιστήρια φιλοσοφίας πού ἵδρυε ὅπου πῆγαινε ὁ Ἅγιος Σάββας στὰ Ἱεροσόλυμα. Θεμελίωσε στὸ ἀσκητήριό τῆς Πάφου μιὰ κουλτούρα ἀγωγῆς μελέτης, μιὰ διαδικασία συστηματικῆς πνευματικῆς παιδείας, πού ἀπέκλειε τὴ μεγάλη συγκέντρωση μοναχῶν (=πολύαν-θρῶπο μεγαλοκοινοβιακό σύστημα), γιὰ νὰ γίνεται μιὰ καλύτερη παρακολούθηση τῆς προόδου των. Ὁ Ἐγκλειστος Γέρων τῆς Πάφου, τό 1197 ἔσκαψε στὸ βράχο, πάνω ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τὴν Ἀνωτέρα

Ἐγκλείστρα ἢ Νέα Σιών, ὅπως τὴν ὀνόμασε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέβλεψε τὴν ὁλοκλήρωση τῶν κτισμάτων καὶ τῶν τοιχογραφιῶν τῆς μονῆς, ἔγραψε τὰ περισσότερα βιβλία του καὶ ἐπανεῦρε τὴν ἀγαπημένη του ἡσυχία. Τὸ 1214 συντάσσει τὴν ἀναθεωρημένη καὶ τελευταῖα Τυπικὴ Διάταξη/Διαθήκη, ἐνῶ δὲν μαρτυρεῖται καμμία πλέον δραστηριότητά του μετὰ τὸ 1220.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, ἡ Μονὴ τῆς Ἁγίας Ἐγκλείστρας συνέχισε τὴ ζωὴ της μέσα ἀπὸ ἓνα συμβατικὸ τρόπο μοναστηριακῆς ζωῆς μὲ κύριο γνώρισμα τὶς ἀγροτικὲς ἀσχολίες. Πότε οἱ μοναχοὶ ἐγκατέλειψαν τὸν κοινοβιακὸ τρόπο ζωῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζουμε.

Οἱ πιὸ σημαντικοὶ σταθμοὶ στὴν ἱστορία τῆς μονῆς εἶναι οἱ ἐπόμενοι:

Νεόφυτος μοναχός, ὁ νέος κτίτωρ (†1512): Ἡ ἀνακαίνιση τὸ 1503 τριῶν τοιχογραφιῶν στὸ ναὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὡς καὶ τοῦ παντοκράτορα στὸ ἱερό βῆμα τῆς Ἐγκλείστρας καὶ ἡ προικοδότηση μὲ πολλὰ σκεύη καὶ χρειώδη τοῦ ναοῦ δαπάναις τοῦ μοναχοῦ Νεοφύτου, τοῦ καὶ νέου κτίτορος ὅπως ὀνομάστηκε, ἴσως εἶναι δηλωτικὴ καὶ μιᾶς νέας οἰκοδομικῆς καὶ ἀνακαινιστικῆς δραστηριότητος στὴ μονή. Δὲν ὑπάρχουν γραπτὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς κατασκευῆς τοῦ Καθολικοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀλλὰ οἱ τοιχογραφίες τοῦ ἐξωνάρθηκα στὴν Ἐγκλείστρα προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τεχνίτες πού ἀρχές τοῦ 16ου αἰῶνα ζωγράφισαν καὶ τὶς τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ. Μποροῦμε βάσιμα νὰ τοποθετήσουμε τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Καθολικοῦ τῆς Κοιμήσεως στὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνα.

Ἡγουμενία Λεοντίου Α΄: Τὸ 1631 ὁ ἡγούμενος Λεόντιος Α΄, κατόρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ πρὸς ὄφελος τῆς μονῆς σιγίλλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ἐπισημοποιοῦσε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου τοῦ 1611, ἡ ὁποία, μὲ τὴν σύμφωνη γνώμην καὶ τοῦ ἐπισκόπου Πάφου Λεοντίου, ἀναγνώρισε τὴ Μονὴ τῆς Ἀγίας Ἐγκλείστρας ὡς ἀνεξάρτητη. Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Χριστόδουλος διατηροῦσε στενὲς σχέσεις μὲ τὸν Κύριλλον

Λούκαρι ἀπὸ τότε πού ἦταν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Εἶχε μάλιστα χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν Λούκαρι. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ἔκρινε πὼς ἡ συγκυρία ἦταν κατάλληλη γιὰ νὰ ζητήσῃ τὸ σιγίλλιο πού καθιστοῦσε τὴν Ἐγκλείστρα Πατριαρχικὸ Σταυροπήγιο. Ἔστειλε λοιπὸν τὸν προστατευόμενό του, τὸν ἱκανότατο ἡγούμενο Λεόντιο Α΄ στὴν Κωνσταντινούπολη νὰ ὑποβάλῃ τὸ αἶτημα, μεταφέροντας καὶ τὰ γράμματα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Πατριαρχικὴ Σύνοδος ἐξέδωσε τὸ σιγίλλιο, ἐπαναφέροντας ταυτόχρονα τὴ Μονὴ τῆς Ἐγκλείστρας ἀπὸ τὸν ἰδιόρρυθμο στὸν κοινοβιακὸ τρόπο ζωῆς.

Ήγουμενία Ίωαννικίου, γύρω στο 1779: Έπανεμφανίζεται ή διάθεση έντρύφησης στα διδάγματα του Άγίου Νεοφύτου με την έκδοση τὸ 1779 στη Βενετία τῶν δύο Άκολουθιῶν καὶ τῆς Τυπικῆς Διαθήκης του Άγίου Νεοφύτου, με έξοδα του άρχιμανδρίτου τῆς Αρχιεπισκοπῆς Κυπριανού.

Ήγουμενία Ίωακείμ Μελισσοβούκα 1815-1821: Ο ήγούμενος Ίωακείμ εἶναι ὁ ήρωομάρτυρας κληρικός τῆς μονῆς, ὁ ὁποῖος ὀργάνωσε τὴν αντίσταση τῶν μοναχῶν στους Ὁθωμανούς κατὰ τὴν περίοδο τῶν προγραφῶν πού ὀδήγησαν στὴν 9η Ίουλίου τοῦ 1821, ὅταν οἱ τουρκικὲς άρχὲς ἔσφαξαν ἢ κρέμμασαν κοινοτικούς καὶ ἑκκλησιαστικούς άξιωματούχους κατὰ ἑκατοντάδες, με προεξάρχοντα τὸν ἔθνομάρτυτα Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό. Ο ήγούμενος Ίωακείμ ὅταν συνελήφθη καὶ φυλακίστηκε στὴ Λευκωσία, στίς προτροπές τοῦ πασᾶ νὰ γίνει μουσουλμάνος καὶ νὰ τοῦ χαριστεῖ ή ζωή, άντέδρασε με ἑμμονή στὴν πίστη τῶν πατέρων του καὶ ἑμαρτύρησε δι' άνασκολοπισμοῦ.

Ήγουμενία Ίακώβου Μυριανθέως 1898-1933: Ο πολὺς καὶ άσκητικὸς αὐτὸς ήγούμενος, άνεκαίνισε πολλὰ κτίρια τῆς μονῆς. Τὴν ἀποδέσμευσε ἀπὸ χρέη εἰσφέροντας πολλὰ χρήματα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του περιουσία, χωρὶς ποτὲ νὰ ζητήσῃ τὴν ἑπιστροφή τους. Άνόρθωσε τὰ οἰκονομικὰ τῆς μονῆς, κατασκευάζοντας ὑδρορροές (=λαγούμια) σὲ μεγάλο μήκος στὸ άγρόκτημα τοῦ Άνατολικοῦ, γιὰ νὰ ποτίζονται ἑπαρκῶς τὰ κτήματα τῆς μονῆς. Δημιούργησε με τὴ

γλυκύτητα καὶ τὸ σεμνὸ παράδειγμα τοῦ τὶς προϋποθέσεις ἀνανέωσης καὶ ἐπ'ἀνδρωσῆς τῆς μὲ νέους μοναχοὺς. Οἱ μοναχοί, γύρω ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο Ἰάκωβο, συγκρότησαν μιὰ ἀδελφότητα μὲ μεγάλη συνοχή, ὁμογνωμία καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν κοινὴ ζωὴ στὴ μονὴ τους. Τὸ 1918 ἐψήφισαν καὶ ἔθεσαν σὲ ἐφαρμογὴ τὸν πρῶτο στὰ νεώτερα χρόνια Κανονισμὸ Λειτουργίας τῆς μονῆς.

Ἡγουμενία Λαυρεντίου Μιχαηλίδου 1933-1962: Ἀνεψιὸς τοῦ ἡγουμένου Ἰακώβου, πρῶτος ἐκ τῶν μοναχῶν ἀπόφοιτος θεολογικῆς σχολῆς. Ἀπὸ τοῦ 1926 ἐδίδασκε ἀμισθὶ τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα στὸ γυμνάσιο Πάφου. Ἐσυνέχισε τὸν ἐμβολιασμὸ χαρουπόδεντρων πού εἶχε ἐγκαινιάσει ὁ θεῖος του, ἐφύτευσε πέντε χιλιάδες ἀμυγδαλιές, δυόμισυ χιλιάδες χαρουπόδεντρα, πεντακόσιες ἐλιές καὶ ἑκατοντάδες λεμονόδεντρα καὶ προχώρησε σὲ ἀντιδιαβρωτικὰ ἔργα σὲ ἑκτασὴ 240 στρεμμάτων στὸ ἀγρόκτημα τοῦ Ἀνατολικοῦ. Ἀνοικοδόμησε τὰ ἐρεῖπια πού ἄφησε ὁ σεισμὸς τοῦ 1953 καὶ πρόσθεσε νέα στὴ νότια πτέρυγα τῆς μονῆς. Ἐπὶ ἡγουμενίας του νέοι μοναχοὶ ἐσπούδασαν στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, ἐνῶ παρατηρήθηκε μεγάλη παραγωγὴ μελετῶν στὰ ἔργα τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου ὡς καὶ ἡ ἔκδοση ἀποσπασμάτων ἀπὸ αὐτὰ στὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ Κυπριακὲς Σπουδές, κυρίως ἀπὸ μέρους τοῦ καθηγητοῦ Ἰωάννου Τσικνοπούλου.

Ἡγουμενία Λεοντίου Β΄ 1962: Στίς 8 Μαρτίου τοῦ 1962 ὁ Λεόντιος, ἀδελφός

τῆς Μονῆς Ἀγίου Νεοφύτου καί Οἰκονόμος τῆς Μονῆς Ἀποστόλου Ἀνδρέου στό ἀνατολικό ἄκρο τῆς Κύπρου, τώρα ὑπό τουρκικὴν κατοχήν, ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας, εἰς διαδοχὴν τοῦ Λαυρεντίου, ἀποθανόντος στίς ἀρχές τοῦ ἰδίου ἔτους. Εἶχε δημιουργήσει φιλικές σχέσεις μέ ὑψηλά ἱστάμενα πρόσωπα καί μέ τή βοήθειά τους, ὡς καί μέ τήν προτροπή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου τοῦ Γ΄, ἤθελε νά ἀναμορφώσει τήν Μονήν. Ἀπέθανε ὁμως μετά ἀπό ἐπτάμηνη ἡγουμενία.

Ἡγουμενία Σωφρονίου 1962-1964: Ὁ ἡγούμενος Σωφρόνιος ἦταν ὁ δεύτερος ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας πού ἔλαβε πανεπιστημιακή μόρφωση. Ἐξελέγη ἡγούμενος κατόπιν προτροπῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ΄ πρὸς τοὺς μοναχοὺς, ὁ ὁποῖος ἐπένδυε στήν ἀναμόρφωση τοῦ μοναχικοῦ βίου μέσω τῆς ἀνάδειξης ἡγουμένων ἀπὸ ἀποφοίτους ἀποφοίτων θεολογικῶν σχολῶν. Ὁ Σωφρόνιος ἀνεκαίνισε τὸ Καθολικὸ μὲ δάπεδο καὶ σκάμνους. Ἔκτισε ἕνα ὑπόγειο ἐστιατόριο ἔναντι τῆς Ἐγκλείστρας πρὸς ἐξυπηρέτηση τῶν πολλῶν ἐπισκεπτῶν, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει περισσότερη ἡσυχία ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ νέου αὐλόγυρου τῆς μονῆς, ὅπως διαμορφώθηκε μέ τήν κατασκευὴ εἰσόδου καὶ πυραμιδωτῆς σκάλας ἔναντι τῆς πλατείας πού ὁδηγεῖ στὴν Ἐγκλείστρα. Ἐφύτευσε δεκαοκτὼ χιλιάδες κυπαρίσσια γιὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀνεμοθραῦστες σὲ προγραμματιζόμενες φυτεῖες ἐσπεριδοειδῶν στό Ἀνατολικό. Προοδευτικὰ ὁμως ἔχασε τὴν ὑποστήριξη τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος καὶ ἐξέπεσε τοῦ ἀξιωματός του. Ὁ Προηγούμενος Σωφρόνιος ἐφησυχάζει σήμερα στὴν κοινότητα Ἑμπας, λίγα χιλιόμετρα ἀπὸ τὴ μονή.

Ἐκεῖ κατέφυγε μετά ἀπὸ τὴν σαραντάχρονη ὑπηρεσία του στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας, ὅπου διεκρίθη τόσο ἔνεκα τῆς γλυκύτητάς του ὡς πνευματικὸς καθοδηγητὴς χιλιάδων πιστῶν, ὅσο καὶ γιὰ τὶς ἱκανότητές του στὴ θεμελίωση καὶ ὁργάνωση νέων ἐνοριῶν σὲ διάφορα μέρη τῆς χώρας.

Ήγουμενία Ἀλεξίου 1964-1972: Ὁ Ἀλέξιος διετέλεσε δόκιμος μοναχὸς τῆς μονῆς καὶ στὴ συνέχεια κατέφυγε στὴ Μονὴ Παναγίας Χρυσορροϊάτισσας. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν του στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἐξελέγη Ἡγούμενος Χρυσορροϊάτισσας. Τὸ 1964 ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας πρὸς ἀντικατάσταση τοῦ Σωφρονίου, κατόπιν προτροπῆς καὶ πάλιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ΄. Ὁ Ἡγούμενος Ἀλέξιος συνιστᾷ παντοτεινὸ παράδειγμα φιλοπατρίας. Ἔλαβε ἐνεργὰ μέρος στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῆς Ε.Ο.Κ.Α., καὶ ὄντας Ἡγούμενος Χρυσορροϊάτισσας ἐκρατήθη στὶς φυλακὲς τῶν Ἀγγλων γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα. Πολὺ γρήγορα ἀπέκτησε φήμη φλογεροῦ ἐθνικοθρησκευτικοῦ κήρυκα καὶ ἱκανότατου ὁμιλητῆ. Ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἐγκλείστρας, περιόδευε συχνὰ τὴν ἐπαρχία Πάφου ὡς ὁ κύριος ὁμιλητὴς σὲ ἐθνικὲς ἑορτὲς καὶ μνημόσυνα ἡρώων, ἐμψυχώνοντας τὸν λαό.

Στὸν ἀγροτικὸ τομέα τέλος, ἐσυνέχισε τὸ ἔργο τῶν προκατόχων του, φυτεύοντας χιλιάδες ἐσπεριδοειδῆ στό Ἀνατολικόν.

Ἡγουμενία Χρυσοστόμου 1972-1978: Ἡ νεώτερη φάση τῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν

τῆς Ἐγκλείστρας ἀρχίζει μὲ τὴν ἀπόφαση γιὰ κατάργηση τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς τῶν μοναχῶν. Ἡ ἀπόφαση λήφθηκε ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου, κ.κ.Χρυσόστομο Β΄ τὸ 1972, ὅταν σὲ ἡλικία 32 ἐτῶν, ἐχειροτονήθη ἱερεὺς καὶ ἐχειροθετήθη ἀρχιμανδρίτης καὶ ἡγούμενος τῆς Μονῆς στὶς 12 Νοεμβρίου 1972. Κύρια αἰτία τῆς συγκέντρωσης ὅλων τῶν μοναχῶν στὴν κεντρικὴ μονή, μετὰ ἀπὸ αἰῶνες ἀγροτικῆς διαβίωσης στὸ μετόχιο Ἀνατολικοῦ, ἀνατολικά τῆς Γεροσκήπου, ὑπῆρξε ἡ ἀσύμφορη πλέον καλλιέργεια τῆς γῆς ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς μοναχοὺς. Ἡ μετατροπὴ τῆς Κύπρου ἀπὸ ἀγροτικὴ οἰκονομία σὲ οἰκονομία ὑπηρεσιῶν, ποὺ ἄρχισε νὰ γίνεται αἰσθητὴ ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60, μὲ τὴ συνακόλουθη μεταμόρφωση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, καθὼς καὶ τὸ προχωρημένο τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων πατέρων τῆς Μονῆς, ὑποχρέωσαν τὸν νεαρὸ τότε ἡγούμενο Χρυσόστομο νὰ μεταφέρει τὴν ἔδρα διοίκησης στὴν κεντρικὴ μονή. Προχώρησε στὴ δημιουργία νέων γεωργικῶν συνεταιρισμῶν μὲ ἀγρότες τῆς ἐπαρχίας γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς μεγάλης κτηματικῆς περιουσίας τῆς μονῆς καὶ τὰ χιλιάδες ἐσπεριδοειδῆ. Οἰκοδόμησε ἔναντι τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς τὴν καλαίσθητη πτέρυγα ὅπου διαμένουν μέχρι σήμερα οἱ μοναχοί. Εἰσήγαγε τοὺς μοναχοὺς στὴ νέα ἀντίληψη τῆς συστηματικῆς οἰκιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς γῆς, ὡς τὸν νέο τομέα ἀξιοποίησης τῆς περιουσίας τῆς μονῆς.

Ὅπως ἐλέχθη, ἀποτελοῦσε διακαὴ πόθο τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ ἡ πανεπιστημιακὴ μόρφωση τῶν μοναχῶν τῆς Κύπρου. Γι' αὐτὸ καὶ μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ οἱ μοναχοί ἐξέλεξαν ὡς διάδοχο τοῦ Ἀλεξίου στὴν ἡγουμενία τῆς Ἐγκλείστρας, τὸ νεαρὸ τότε διάκονο Χρυσόστομο, τελειόφοιτο θεολογίας. Ὁ νέος ἡγούμενος, προώθησε τὴν ἴδια ἀντίληψη περὶ ἀναμόρφωσης τοῦ μοναχισμοῦ μέσω τῆς ἀνόδου τοῦ μορφωτικοῦ τοῦς ἐπιπέδου καὶ ἀπέστειλε τὸ ἴδιο ἔτος τὸν διάκονο καὶ μετέπειτα ἡγούμενο Λεόντιο στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν. Τὸν Λεόντιο ἀκολούθησαν ἀργότερα κατὰ σειρὰν καὶ τὰ ἄλλα νεώτερα μέλη τῆς ἀδελφότητος ἐπιτυχάνοντας τὴν ἄνοδο τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν μοναχῶν. Ἀλλὰ τὰ χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν ἦταν δύσκολα. Τὰ τρομερὰ γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κρίσης τοῦ 1973, τὸ πραξικόπημα τοῦ 1974, ἡ ἐπακολουθήσασα λαίλαπα τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς καὶ ἡ προσφυγοποίηση ἑκατοντάδων χιλιάδων Ἑλλήνων καὶ Τούρκων τῆς Κύπρου, δέν ἄφησαν περιθώρια γιὰ πνευματικὴ ἀναγέννηση. Ἡ προσοχὴ ἡγεσίας καὶ λαοῦ στράφηκε καὶ πάλι στὰ ἐπείγοντα θέματα φυσικῆς ἐπιβίωσης. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ καὶ τὴν ἐκλογή στὴ θέση τοῦ ἀπὸ Πάφου Χρυσοστόμου Α΄, ὁ ἡγούμενος Χρυσόστομος ἐξελέγη μητροπολίτης Πάφου.

Ήγουμενία Λεοντίου 1978-. Ο σημερινός ήγούμενος τῆς Ἐγκλείστρας Λεόντιος ἐξελέγη ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τὸ 1978, καὶ τὸ Μάϊο τοῦ 2007 ψηφίσθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Χύτρων, διατηρῶντας ταυτόχρονα τὴν ήγουμενία τῆς Ἐγκλείστρας. Τὴν ἀρχή τῆς ήγουμενίας Λεοντίου σημαδεύει ἡ υἱοθέτηση ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα τοῦ ἐν ἰσχύϊ σήμερα Ἑσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῆς μονῆς, ἐπικυρωθέντος ἀπὸ τὸν τότε Ἀρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α΄ με ἐπιστολή του ἡμερομηνίας 23 Ἰουλίου 1980.

Μέγα μέρος τῆς ήγουμενίας Λεοντίου ἀναλώθηκε στὴν προσπάθεια ἀνακαίνισης τῶν κτιρίων καὶ ἀξιοποίησης τῆς κτηματικῆς περιουσίας τῆς μονῆς. Ταυτόχρονα, ἓνα φιλόδοξο πρόγραμμα συντήρησης τῶν ἀρχαίων κειμηλίων, χειρογράφων καὶ εἰκόνων, ἀπορρόφησε μέγα μέρος τῶν εἰσοδημάτων.

Ἡ ὅλη προσπάθεια προβολῆς τοῦ πολιτιστικοῦ πλούτου τῆς μονῆς, τόσο γιὰ λόγους θρησκευτικούς ὅσο καὶ γιὰ λόγους ἐθνικούς, ὁδήγησε τό ήγουμενοσυμβούλιο τῆς μονῆς σὲ τρεῖς κεφαλαιώδεις ἀποφάσεις. Προέβη, πρῶτον, ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ '80, στή μεταποίηση μέρους τῆς γεωργικῆς γῆς τῆς μονῆς σὲ ἀστική, μέ τὴν οἰκοδόμηση μεγάρου γραφείων στὴν Πάφο, τὴν ἐνοικίαση βιομηχανικῶν τεμαχίων στὴ γῆ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τὴν οἰκοπεδοποίηση τῆς γῆς γύρω καὶ πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς κοιλάδας ὅπου βρίσκεται ἡ μονή.

Με τὴ σταδιακὴ αὐξηση τῶν εἰσοδημάτων τῆς μονῆς μπορούσαν πλέον νὰ ὑλοποιηθοῦν ἔργα πολιτισμοῦ. Τό ἡγουμενοσυμβούλιο προχώρησε στὶς ἀρχὲς τῆς ἐπόμενης δεκαετίας τοῦ '90 στὴ μετατροπὴ μεγάλου χώρου τῶν κτιρίων τῆς μονῆς σὲ ἐκκλησιαστικὸ σκευοφυλάκιο καὶ μουσεῖο. Ἐκεῖ ὁ κάθε ἐπισκέπτης μπορεῖ σήμερα νὰ θαυμάσει τοὺς θησαυροὺς τῶν συντηρημένων κειμηλίων καὶ εἰκόνων τῆς μονῆς. Μπορεῖ μάλιστα νὰ ἐπαληθεύσει, μέσα ἀπὸ τὴν ὑπὸ ἀνακαίνιση κύρια αἴθουσα χειρογράφων καὶ παλαιτύπων βιβλίων, τὴ διακριτικὴ ἀλλὰ συνεχῇ ἐπιβίωση τῆς πολιτιστικῆς παράδοσης ἀγωγῆς μελέτης, πού ἐνέπνευσε ὁ ἱδρυτὴς Ἅγιος Νεόφυτος στοὺς ἐκάστοτε ἀσκητὲς τῆς Ἐγκλείστρας. Στὴ συνέχεια, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο προχώρησε στὴν ἀνακαίνιση τῶν δωματίων φιλοξενίας στὸν ἴδιο ὄροφο μὲ τὸ μουσεῖο, δημιουργώντας σύγχρονους χώρους μὲ καλαίσθητη διαρρύθμιση.

Στὰ ἐπόμενα χρόνια ἐκπονήθηκαν μελέτες καὶ ὑλοποιήθηκε ἡ δημιουργία δύο σύγχρονων χώρων στάθμευσης γιὰ τοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες. Ἐγινε πρόβλεψη γιὰ ἀναψυκτήριο, χώρους ὑγιεινῆς καὶ δύο καταστημάτων τουριστικῶν καὶ παραδοσιακῶν εἰδῶν. Τὴν ἴδια περίοδο ἐντάθηκε, μὲ προσωπικὴ φροντίδα τοῦ Ἡγουμένου Λεοντίου, ἡ προσπάθεια δενδροφύτευσης καὶ δημιουργίας πρασίνου στὸν περιβάλλοντα χῶρο τῆς μονῆς. Τὸ ὅλο ἐγχεῖρημα στέφθηκε μὲ ἐξαιρετικὴ

έπιτυχία.

Παρατηρεῖται στίς μέρες μας μεγάλη συρροή λαοῦ πρὸς ὅλους τοὺς χώρους ὅπου ἀσκεῖται ἡ πνευματικὴ ζωή. Ἡ νῦν αὕτῃ κατάστασι πραγμάτων ἔφερε καὶ τοὺς μοναχοὺς τῆς Ἑγκλείστρας μπροστὰ στὴν ἀνάγκη νὰ ἀναλάβουν νὰ σηκώσουν ἕνα, πρωτόγνωρο σὲ βάθος καὶ ἔντασι, μερίδιο πνευματικῆς συμπαράστασι πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἑκκλησίας ἀλλὰ καὶ πρὸς κάθε ἐπισκέπτη τῆς Ἑγκλείστρας, ὁ ὁποῖος τυχὸν ζητᾷ νὰ ἀκούσει γιὰ τὸ μήνυμα ἐλπίδας τοῦ εὐαγγελίου: οἱ πατέρες τῆς μονῆς ἀφιερώνουν συχνὰ πολὺν χρόνον στὸ νὰ ὑποδέχονται καὶ νὰ συζητοῦν μὲ τοὺς ἐπισκέπτες ἢ τοὺς προσκυνητές, ἐνῶ ὁ ἡγούμενος δέχεται ἀπὸ εἰκοσαετίας σχεδὸν χιλιάδες ἀνθρώπων κάθε χρόνο στὸ μυστήριον τῆς ἐξομολόγησι καὶ τῆς πνευματικῆς καθοδήγησι.

Τέλος, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς μονῆς, ἐγκαινίασε, στὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '90, τὸ πλέον φιλόδοξον πρόγραμμα αὐτῆς τῆς γενεᾶς μοναχῶν. Πρόκειται γιὰ τὸ συστηματικὸ συντονισμὸ καὶ τὴν ταυτόχρονη χρηματοδότησι μὲ ἀπόφασιν τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς μονῆς, τῆς κριτικῆς ἔκδοσις ὅλων τῶν εὐρεθέντων μέχρι τώρα χειρογράφων τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου, πού εὐρίσκονται διασκορπισμένα σὲ βιβλιοθηκὰς καὶ μουσεῖα τοῦ κόσμου. Ἐπιτελεῖο πολλῶν καθηγητῶν πανεπιστημίου εἰδικῶν στὴν ἔκδοσι χειρογράφων, ἐργάζεται ἐντατικὰ τὰ τελευταῖα δώδεκα χρόνια σὲ αὐτὸ τὸ γιγάντιον ἔργον. Ἔχει μέχρι τώρα ἐπισημανθεῖ καὶ ἐκδοθεῖ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἐννέα ἀπὸ τὰ δεκαῖξι βιβλία πού συνέγραψε ὁ Ἑγκλειστος, σὲ πέντε καλαίσθητους τόμους. Ἡ ὁλοκλήρωσι τῆς σειρᾶς θὰ εἶναι γεγονὸς μέσα στὰ ἀμέσως ἐπόμενα χρόνια μὲ τὴν ἔκδοσι τοῦ ἔκτου τόμου (=πίνακες) καὶ τοῦ ἑβδόμου (=εἰσαγωγικός, μὲ εἰσηγήσεις ἐπιστημόνων μέσα ἀπὸ τὸ ὑπὸ ὀργάνωσι διεθνὲς συνέδριον γιὰ τὸν Ἅγιον Νεόφυτον). Παράλληλα ἀποφασίστηκε καὶ προχωρεῖ ἤδη ἡ ὑλοποίηση τοῦ ἐξίσου μεγάλου ἐκδοτικοῦ ἔργου τῆς μεταγλώττισις τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου στὴν δημοτικὴ. Ἡ πολύτομη ἐκλαϊκευτικὴ ἔκδοσι τοῦ corpus τῶν συγγραμμάτων, θὰ παρουσιάζει στὰ μάτια τοῦ ἀναγνώστη τόσο τὸ πρωτότυπον κείμενον, ὅσον καὶ τὴν ἀπόδοσίν του στὴ δημοτικὴ, μαζί μὲ ἐπεξηγηματικὰ σχόλια στὸ κάτω μέρος τῶν σελίδων.

Αὕτῃ ἡ μακρόπνοη στρατηγικὴ προετοίμασε τὴν στροφὴν πρὸς μιὰ βαθύτερη συνειδητοποίηση ἀπὸ μέρους τῶν μοναχῶν τοῦ τύπου μοναχικῆς ζωῆς πού κληροδότησε ὁ Ἑγκλειστος, ὅσον καὶ τῆς εὐθύνης τους νὰ προσφέρουν θεολογικὸν καὶ πνευματικὸν λόγον μέσα στὸ σῶμα τῆς εὐρύτερης κοινωνίας, κατὰ τὸ ἐντυπωσιακώτατον παράδειγμα τοῦ ἰδίου τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου. Ὁ Ἑγκλειστος Γέρων τῆς Πάφου, μέσα ἀπὸ τὸ σπήλαιον ἐπικοινωνοῦσε μὲ ὅλον τὸν κόσμον, τόσο μέσῳ τῆς προσευχῆς ὅσον καὶ μέσῳ τῆς συνομιλίας μὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτες, τὸ ἔργον

τῆς ἱερᾶς ἐξομολόγησης καὶ τῇ συναφῇ πνευματικῇ καθοδήγησιν τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ λαοῦ, τῇ συγγραφῇ λόγων, ἐρμηνευτικῶν ἔργων, ὁμιλιῶν πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ ἐγκωμίων γιὰ πολλές ἐορτὲς τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους, καθὼς καὶ τὴν πλουσιώτατη ἀλληλογραφία του, ἀντίγραφα τῆς ὁποίας συνιστοῦσαν δύο ὀγκώδεις τόμους.

Ὁ σημερινὸς ἄξονας τῆς καθημερινῆς ζωῆς στὴ Μονὴ τῆς Ἀγίας Ἐγκλείστρας, συνίσταται στὴν πορεία γιὰ ἐπανεύρεση τοῦ δρόμου πρὸς τὴν παιδεία, ὅπως τὴ συνέλαβε ὁ Ἅγιος Νεόφυτος καὶ τὴν ἔζησε μὲ τοὺς μαθητές του, προσαρμοσμένης στὶς σημερινὲς ἀνάγκες καὶ δυνατότητες τῶν μοναχῶν πού κατοικοῦν στὴ μονή. Ἡ μονή προσανατολίζεται μέσα στὰ ἐπόμενα χρόνια καὶ δεκαετίες νά καταστεῖ χῶρος ἐπαναβαπτισμοῦ τοῦ λαοῦ στά νάματα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου καὶ χῶρος ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος ἐντὸς τῆς εὐρύτερης κοινωνίας. Τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο ἀποφάσισε ὅπως στοὺς χώρους τῆς μονῆς διαμορφώσει προσεχῶς ἓνα συνεδριακὸ κέντρο ὅπου μελετητὲς καὶ εἰδικοὶ ἐπιστήμονες θὰ δίνουν διαλέξεις καὶ σεμινάρια μὲ θεματολογία παρμένη ἀπὸ τὸν θρησκευτικὸ πολιτισμὸ τῆς Κύπρου καὶ τὴν πνευματικὴ συνεισφορὰ τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου.

Συντάκτης τοῦ κειμένου: Ἀρχιμ. Νεόφυτος Ἐγκλειστριώτης

Φωτογραφικό ρεπορτάζ www.ore.gr - Διεθνές Πρακτορεῖο
Εκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων Ορθοδοξία